

Profesor Zygmunt Matuszak

(30 października 1950 r. – 25 maja 2019 r.)

Zygmunt Matuszak urodził się 30 października 1950 r. we Wschowie, w rodzinie Pawła i Pelagii z d. Przybylskiej. Miał troje rodzeństwa – dwie siostry i brata. W rodzinnej miejscowości ukończył szkołę podstawową i rozpoczął naukę w liceum. W 1965 r. rodzina przeniosiła się do Głogowa, gdzie Zygmunt Matuszak kontynuował naukę i w 1968 r. zdał egzamin dojrzałości w I Liceum Ogólnokształcącym im. Bolesława Krzywoustego. Dalsze swoje losy zdecydował się związać z wojskiem. Wstąpił do Wyższej Oficerskiej Szkoły Wojsk Pancernych im. hetmana Stefana Czarnieckiego w Poznaniu. Wybrał niełatwą, ale zaszczytną służbę pancerniaka i czarny beret, jaki wtedy włożył, nosił z dumą (i fantazją) do końca życia. Ukończył uczelnię w roku 1972 i jako podporucznik inżynier rozpoczął służbę zawodową w Żaganiu, w 29 Pułku Czołgów Średnich, wchodzącym w skład 11 Drezdeńskiej Dywizji Pancernej. Dowodził początkowo plutonem czołgów, a później kompanią. Przełożeni wysoko oceniali Jego wiedzę oraz umiejętności i powierzyli Mu stanowisko starszego oficera operacyjnego w sztabie pułku czołgów.

O przeżyciach z tego okresu opowiadał zawsze z wielką swadą, ale służba zawodowa nie wypełniała Mu całości życia. W 1972 r. poślubił Eleonorę z d. Łuka i z tego małżeństwa urodziło się trzech synów. Ich późniejsze osiągnięcia były zawsze powodem Jego dumy.

W 1980 r. Z. Matuszak skierowany został na studia do Akademii Sztabu Generalnego na kierunku ogólnowojskowym. Odbывał je w ramach Wydziału Wojsk Lądowych. W trakcie studiów w ASG rozwijał pasję, jaką była historia wojskowości. Swoją służbę w szeregach sług Marsa starał się połączyć z miłością do Klio. Jeszcze w szkole średniej, a później w WSOWPanc., pogłębiał zainteresowania historią i z sukcesami brał udział w olimpiadach i konkursach wiedzy

z tego zakresu (był laureatem szczebla krajowego). Zaangażowanie, jakie wykazywał, zostało docenione i powierzono Mu kierownictwo Koła Naukowego Historii Sztuki Wojennej. Jego praca dyplomowa pt. *Organizacja i działania bojowe pułku piechoty – zarys historyczny*, napisana pod kierunkiem prof. Emila Jadziaka, została wysoko oceniona i nagrodzona przez Komendanta Akademii. Studia ukończył w 1983 r., ale nie wrócił do służby liniowej (co wielu przełożonych miało Mu za złe, widząc w Nim kandydata na dowódcę kolejnych szczebli). Został nauczycielem akademickim, a od roku 1988 pracował w Katedrze Historii Sztuki Wojennej. W 1990 r. obronił pracę doktorską pt. *Dywizja Pancerna – rozwój struktur organizacyjnych i wykorzystanie w działaniach bojowych (studium wojskowo-historyczne)*. Promotorem tej pracy był prof. Emil Jadziak. Zygmunt Matuszak pracował w ASG (od 1990 Akademii Obrony Narodowej) do 2002 r., kiedy to po 34 latach służby przeszedł w stan spoczynku. Generał dyw. prof. Bolesław Balcerowicz, komendant AON, w wystawionej opinii służbowej, poza zdyscyplinowaniem, sumiennnością i pracowitością, podkreślał Jego olbrzymie zaangażowanie i podejmowane inicjatywy w pracy naukowej i dydaktycznej. Dotyczyło to zaangażowania w działalność zarówno w ramach rodzimej Katedry, jak i Wojskowego Instytutu Historycznego. Wielu kolegów i słuchaczy zapamiętało Zygmunta Matuszaka z tamtych lat ze wspaniałych merytorycznych wykładów, referatów prezentowanych na konferencjach, wystąpieniach i omówieniach podczas podróży historycznych. Na seminariach, w których uczestniczył, służył zawsze serdeczną radą i pomocą. Każdy autor, który zwrócił się do Niego z prośbą o korektę tekstu pod kątem specyficznego języka wojskowego, mógł być pewien skrupulatnego i serdecznego wsparcia.

Przejście w stan spoczynku, w odniesieniu do służby wojskowej, wyznaczyło nowy okres Jego pracy naukowej i dydaktycznej. Od jesieni 2004 r. związał się z Filią Akademii Świętokrzyskiej (obecnie Uniwersytetu Jana Kochanowskiego) w Piotrkowie Trybunalskim. Zatrudniony został w Zakładzie Historii Wojskowości Instytutu Historii, Wydziału Filologiczno-Historycznego. W tym czasie ukończył opracowywanie rozprawy habilitacyjnej pt. *Obrona operacyjna w wojskowości polskiej w latach 1918-1939*. Praca przedłożona została Radzie Naukowej Instytutu Historii Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu. Po przeprowadzeniu kolokwium, 4 kwietnia 2005 r., Rada jednogłośnie uchwaliła wystąpić o nadanie Mu stopnia doktora habilitowanego. Kolejne lata pracy w Piotrkowie Trybunalskim to intensywny czas aktywności na różnych

polach. Poza działalnością naukową i dydaktyczną prof. Z. Matuszak nie pozostawał obojętny na życie organizacyjne uczelni. Jego umiejętności doceniała społeczność akademicka, powierzając Mu stanowisko prodziekana Wydziału Filologiczno-Historycznego w latach 2006-2008, a następnie dziekana tegoż wydziału w latach 2008-2012. W latach 2012-2016 prof. Z. Matuszak pełnił funkcję Prorektora ds. Filii. Ostatnie pięć lat pracował w Katedrze Bezpieczeństwa Narodowego na Wydziale Nauk Społecznych, gdzie w 2016 r. powierzono Mu stanowisko Kierownika Katedry. W czerwcu 2016 r. prezydent RP nadał Zygmuntowi Matuszakowi tytuł profesora.

Ważną rolę w życiu zawodowym prof. Z. Matuszaka stanowiła dydaktyka i kształcenie młodych adeptów. Prowadził zarówno w AON jak i UJK różnego typu zajęcia dydaktyczne. Wypromował trzech doktorów. Był recenzentem w kilku przewodach doktorskich realizowanych w różnych ośrodkach naukowych w Polsce. Pod Jego kierunkiem powstało kilkadziesiąt prac magisterskich, licencjackich i dyplomowych.

Dorobek naukowy prof. Z. Matuszaka zamyka się liczbą ponad 120 publikacji, w tym: kilkanaście monografii (autorskich, współautorskich), kilkadziesiąt oryginalnych artykułów zamieszczonych w czasopismach naukowych i monografiach wieloautorskich, a ponadto recenzje, sprawozdania naukowe, redakcje monografii. Jego zainteresowania badawcze koncentrowały się wokół szeroko pojętej sztuki wojennej. Dokonane przez Niego w serii artykułów m.in. analizy dotyczące działań poszczególnych armii Wojska Polskiego w kampanii jesiennej 1939 r. są znaczącym dorobkiem w myśli historyczno-wojskowej. Pracował również nad biografiami dowódców WP, m.in. generałów Jana Lachowicza, Stefana Mossora, Franciszka Kleberga. W ostatnich latach zajmował się zagadnieniami związanymi z bezpieczeństwem militarnym.

Zawsze pracował intensywnie, a nagła śmierć przecięła jego różne zamierzenia i plany. Na krótko przed śmiercią zamieszkał w Rozprzy koło Piotrkowa. Spoczął na tamtejszym cmentarzu, a w ostatniej drodze towarzyszyła Mu rodzina oraz liczne grono przyjaciół i współpracowników.

Profesorze! Żegnając Cię zapewniamy, że zostaniesz w naszej wdzięcznej pamięci jako zawsze gotowy do pomocy, wspaniały Przyjaciel, świetny znawca historii wojskowości, „rasowy pancerniak”.

Marek Dutkiewicz